

Vnímání uměleckého literárního díla

Pojem umělecké literární dílo
Proces literární recepce

Pojem literatura

- písemnictví, slovesnost, slovesné umění
  - všechny jazykové projevy zaznamenané písmem
  - druh umění
  - jazyk a umělecká představa
-

Co je umělecká literatura?

- „soubor textů“, písmem fixovaná množina informací; nejen psané texty, ale všechny projevy vyjádřené slovy, tj. také ústní slovesnost
  - předmětem zájmu literární vědy je literatura v užším smyslu (beletrie) – vytváří si vlastní svět a stává se slovesným uměleckým dílem
-

-
- *Krásná literatura* – *beletrie* – má jak informativní, tak formativní funkci, ale její základní funkcí je funkce estetická, kterou předchozí dvě funkce mohou doplňovat o další dimenze
  - *pole zkoumání literární vědy* můžeme vymezit jako ta slovesná díla, u nichž je *dominantní estetická funkce*
-

Funkce literárního díla

□ estetická

- *upoutává* pozornost
- *vytrhává* předměty ze všedních souvislostí
- *zesiluje* jiné funkce vyvoláváním radosti
- *zintenzivňuje* vnímání
- v protikladu k praktickým funkcím

□ estetický zážitek

□ **informativní** funkce

- sdělovací
- literatura naučná, odborná... ale i beletrie

□ **formativní** funkce

- výchovná
  - různá intenzita podle žánru nebo doby
-

Krásná literatura jako druh komunikace

- proces vzniku a působení literatury lze vyjádřit takto:

autor → dílo → vnímatel

- literární věda popisuje a zkoumá existenci literárního díla v řetězci:

realita – autor – jazykové znaky – vnímatel

Recepce umělecké literatury

- příjem, vnímání, konzumace
  - proces, soustava (struktura)
  - zajišťuje literárnímu dílu společenskou působnost
  - umožňuje zprostředkovat aktivní spojení mezi autorem a čtenářem
  - usměrněna lit. kulturou, spol. prostředím a individualitou čtenáře
-

□ **Fáze recepce:**

- zpřístupnění
  - intenzifikace
  - optimalizace vnímání
  - responze
-

Konkrétní vnímání uměleckého literárního díla

- cesta od textu k lit. dílu
  - různé komunikační situace
  - obecné (opakované) **X** specifické
-
- dílo
  - osobnost příjemce
  - kultura a společnost
- } estetické vnímání
-

-
- situace recepční soustavy celkově
    - zvyková
  - situace recepce „ted' a tady“
    - aktuální, subjektivní

LIBA, P. *Recepcia umeleckej literatúry*. In *Čitateľ a literárny proces*. Bratislava: Tatran, 1987. s. 41–69.

Poznámka k estetickým kategoriím

- **estetická emoce** = posuzování díla podle toho, jak vnímatele „dojímá“
  - **estetická hodnota** = schopnost um. díla poskytnout vnímáтели uspokojení
  - **estetická míra** je závislá na stupni uspořádanosti díla a na jeho schopnosti vyjádřit (reflektovat) složitost skutečnosti
-

Dějiny vnímání literárních děl

- změny v „technice“ přijímání
  - mezníky = novátorská díla
    - filosofie, psychologie, sociologie, estetika

  - recepční událost
    - literární dílo je zařazeno do vyššího celku příbuzných textů
    - typy čtení (četby) – „individuální“ norma
-